

CUNOSTINTE FOLOSITOARE

Seria B.

SEAFOTORI PENTRU GOSPODARI

CUB DIRECTIVA REDACTIONALĂ A D-LUI PROF. UNIVERSITAT
I. SIMIONESCU

CONJUCTIVITA GRANULOASĂ

DE

Dr. I. GLĂVAN

Asistent al Facultății de Medicină din Cluj.

Seria B.

CARTEA ROMÂNEASCĂ

NO. 44

„CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE”

Apare sub direcția *D-lui I. Simionescu*, prof. la universitatea din Iași,
Membru al Acad. Rom. fost secretar general la Min. de Instrucție.

Fiecare broșură de 32 pag. cu figuri, costă numai 4 lei. Se primesc și abonamente și anume pentru 20 numere 60 lei, trimiși prin mandat poștal pe adresa «*CARTEA ROMÂNEASCĂ*» B-dul *Academiei, 3 București*.

Seria A. „Știința pentru toți”.

- No. 1. Cum era omul primitiv de *I. Simionescu*.
- „ 2. Viața omului primitiv de *I. Simionescu*.
- „ 3. Gazurile naturale de *I. Simionescu*.
- „ 4. Albinele de *T. A. Bădărău*
- „ 5. Diabetu, îngrășarea, gălbinarea de *Dr. Căhănescu*.
- „ 6. Raze vizibile și invizibile de *C. V. Gheorghiu*.
- „ 7. Viața microbilor de *Dr. I. Gheorghiu*.
- „ 8. Funicile de *T. A. Bădărău*.
- „ 9. Viața plantelor de *I. Simionescu*.
- „ 10-11. Pasteur de *C. Motaș*.
- „ 12. Soarele și luna de *I. Simionescu*.
- „ 13. Telefonie fără fir de *Tr. Lalescu*.
- „ 14. Porumbeii Mesageri de *V. Sadoveanu*.
- „ 15. Planeta Marte de *Ion Pașa*.
- „ 16. Dela Omer la Einstein de *General Sc. Panaitescu*.
- „ 17. Cum vedem de *Dr. I. Glăvan*.
- „ 18. Razele X. de *Al. Cișman*.
- „ 19. Omul dela Cucuteni de *I. Simionescu*.
- „ 20. Protozoarele de *I. Lepși*.
- „ 21. Fulgerul și trăsnetul de *C. G. Brădețeanu*
- „ 22. Nebuloasele gazoase de *M. E. Herovanu*
- „ 23. Bacteriile folositoare de *I. Popu-Câmpeanu*.
- „ 24. Scrisori cerești (Meteorite) de *I. Simionescu*.
- „ 25. Din istoricul electricității de *Stel. C. Ionescu*.
- „ 26. Mercur și Venus de *C. Negoită*.
- „ 27. Reumatism și arteroscleroza de *Dr. M. Căhănescu*.
- „ 28. Oameni de inițiativă de *Apostol D. Culea*.
- „ 29. Henri Ford de *Ing. N. Ganea*
- „ 30. Musca de *I. Mureșanu*.

SERIA B.

E. O.

Nr. 44

CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE
SFATURI PENTRU GOSPODARI

CONJUCTIVITA GRANULOASA (TRACHOMUL)

DE

Dr. I. GLAVAN

Asistent al Facultății de Medicină din Cluj

Bibl. Univ. Cluj.
Nr. 1809 1926
BUCUREȘTI

EDITURA «CARTEA ROMÂNEASCĂ»

BCU Cluj / Central University Library Cluj

222161

Conjunctivita Granuloasă

Conjunctivita granuloasă (trachomul, oftalmia granuloasă, conjunctivita egipteană) este o boală contagioasă (lipicioasă), foarte răspândită în țara noastră, și care duce la orbire.

Se arată la persoane de toate vârstele și din toate clasele sociale, prin îngroșarea conjunctivelor (pielița care căptușește pleoapele) și acoperirea lor cu niște grăunțe mici, ca boabele de mei, sau uneori ca icrele de știucă. Este produsă de un microb necunoscut încă, ce se ia ușor dela om la om, prin obiecte de toaletă (prosoape, batiste, cosmeticuri, lighene de spălat), vestimente și orice alt obiect pe care l'a atins bolnavul.

Leagănul acestei boli este în Asia și Africa și este cunoscută din cele mai vechi timpuri. Sunt scriitori cari vorbesc de această boală cu multe mii de ani înainte de nașterea lui Christos; sunt

chiar unii dintre ei care au vorbit despre tratamentul acestei boli cu 1000—1500 de ani înainte de nașterea lui Christos.

În Europa boala se cunoaște cam de prin secolul I al erei creștine, și mulți scriitori vorbesc de ea; *Hipocrat* scrie că se trata frecând pielița bolnavă a ochiului cu o șuviță de lână din Mellesia, iar *Pliniu* cel tânăr o numește boală lipicioasă, ceea ce ne arată că se cunoaște bine încă de atunci caracterul ei de a se lua dela om la om.

Cam prin anul 60 după Christos, *Pedanus Dioscorides* a numit-o „trachom“, cuvânt care însemnează aspru, ceea ce ne arată încă un caracter sub care se prezintă boala, adică conjunctivele sunt aspre și zgronțuroase, ca și cum ar fi presărate cu boabe de nisip. Numele acesta, dat încă din timpul vechiu, fiind mai simplu, îl vom păstră și noi și-l vom întrebuința în decursul descrierii boalei.

Cauzele care au făcut să se răspândească trachomul în toată lumea sunt:

1. Invazia musulmanilor în Europa; ei au adus boala în Franța, Spania și pe întreaga coastă a Mării Mediterane.

2. Năvălirea evreilor în Europa.

3. Expedițiile oștirilor marelui împărat Napoleon în Egipt, țară considerată ca leagănul trachomului. La aceste cauze se mai adaugă una nouă, din timpul nostru: războiul cel mare, pe care l'am trăit și noi, războiul european.

După statisticele făcute de oculiști de seamă, rezultă că trachomului îi priesc toate climaturile și cele călduroase și cele reci. Soarele și căldura ajută dezvoltarea trachomului și îl agravează.

În ținuturile reci și pe înălțimi mari trachomul se răspândește mult mai greu, mai ales dacă sunt și umede; pe înălțimile mari însă, unde este cald și uscăciune mare, trachomul este foarte răspândit.

Rasa albă și galbenă sunt cele mai atinse de trachom, la negri boala e mai rară. Rasa semită e în special atinsă de această boală, în toate ținuturile pe unde e răspândită.

Am mai spus că găsim bolnavi de trachom pe toată suprafața pământului, însă sunt ținuturi unde boala e mai mult răspândită. Din statistici mai vechi, de oarece altele noi nu ne stau la dispoziție, rezultă că Rusia este una din țările care a avut și are încă foarte mult de suferit de pe urma acestei boli. Așa la Petrograd, la 1000 de bolnavi de ochi 96 erau trachomatori, la Moscova 20-40, la Helsingors 102, la Saratov 114, la Varșovia 124, la Dorpat 350, la Kașan 180, la Odesa 250.

În Italia numărul bolnavilor de trachom era, acum 20 de ani, cam 30% din numărul bolnavilor de ochi, iar în Grecia 29%.

Africa are mai toată populația bolnavă de trachom; Algeria în special are un număr de bolnavi de trachom extrem de mare.

Asia are de asemenea toată populația atinsă de trachom. În China și Japonia sunt numeroși bolnavi de trachom. Un oculist german a găsit în Indo-China 20 la 100 din locuitori bolnavi de trachom, chiar 70% la Hong-Kong.

Am amintit mai sus că climatul ajută mult la răspândirea trachomului; iată acum câteva exemple. În Europa boala e răspândită foarte mult în partea centrală, unde cel puțin vara este o căldură mare. (Rusia, România, Polonia, Bulgaria, Turcia și Grecia). În regiunile foarte muntoase, boala nici nu există, cum e în Tirol. În Germania boala e foarte puțin răspândită în centru și la sud.

În Franța boala e mai puțin răspândită în centru și foarte multă dealungul marginilor, mai ales la Mediterană.

Sunt unii oculiști, care s'au ocupat mai de aproape de această chestiune, care susțin că înălțimea are un mare rol în răspândirea bolii. Așa, în Franța s'a observat că la o înălțime mai mare de 230 de metri boala nu mai eră atât de contagioasă, și s'au văzut cazuri vindecându-se singure.

De asemenea, s'a crezut că vânturile au un mare rost în răspândirea bolii. Așa de pildă, s'a văzut că în ținuturile bătute de vânturile de nord ochii sunt mereu supuși prafului și sunt gata să se îmbolnăvească dacă găsesc în jurul

lor microbii bolii; dinpotrivă vânturile de sud sunt mai bine suportate de ochi.

În România boala se cunoaște cam de pe la anul 1850. Până la această epocă n'a putut pătrunde în țările noastre, pentru că n'aveam în acele vremuri o armată organizată, care să vină în atingere cu armatele molipsite de boală, în timpul războaielor.

La 1854, în timpul ocupației Principatelor Române de armatele rusă și austriacă, boala s'a răspândit cu ușurință la populația noastră, dela acele trupe bolnave de trachom.

După cum spun unii medici români, cari s'au ocupat mai de aproape de ea, boala trebuie să fi existat la evreii din România încă de mai multă vreme, dar nu s'a răspândit decât atunci când am avut și noi o armată organizată și au început să se facă mișcări de oameni dintr'o parte în alta a țării.

La recensământul populației din Muntenia, în anul 1860, s'au găsit 750 de orbi, dintre cari cu siguranță că cea mai mare parte au fost din cauza trachomului.

În anul 1862 boala a fost constatată la un întreg regiment din Galați, iar de atunci răspândirea s'a făcut cu multă ușurință și în populația civilă, de soldații concediați, cari o duceau în comunele lor. Iată deci probe sigure că boala există de multă vreme la o parte din locuitorii

țarilor române, în special la evreii din Moldova și la ungurii și bulgarii din Muntenia.

Soldații români, înapoiți din războiul dela 1877, îmbolnăviți fie dela camarazii lor români, fie dela ruși, duseră boala în toată țara, și astfel nu mai rămase nici un sat unde să nu se cunoască trachomul. Dela această dată începură să se ia măsuri mai energice și vom vedea îndată că s'a simțit nevoia înființării de spitale numai pentru bolnavii trachomatoși.

Cât este de răspândit Trachomul în România.

Pentru ca să putem da o cifră exactă a bolnavilor de trachom ar trebui să avem o statistică a tuturor bolnavilor din țară. Acest lucru însă ne lipsește și din cauza aceasta nu ne dăm seama îndeajuns de marele pericol ce amenință populația țării noastre. Noi am încercat totuși să adunăm cât mai multe date din statisticele publicate până acum și să înfățișăm un tablou ceva mai apropiat de adevăr, ca cele de până acum.

Statisticele făcute în anul 1897 ne arată că s'au găsit 3794 de trachomatoși în toată țara. Dintre aceștia 1888 erau orășeni și 1906 săteni; din numărul total 1529 erau evrei. În acelaș an armata a avut 3794 de trachomatoși, iar în anul următor, 1898, s'au înregistrat 2774 de bolnavi militari și 3562 civili. Iată deci un total de 13.759

de trachomatoși în acești doi ani, socotiți și civilii și militarii.

Cel mai mare număr de trachomatoși l'a dat totdeauna populația din Moldova, unde evreii ce veniau din Galiția o răspândeau din an în an mai mult.

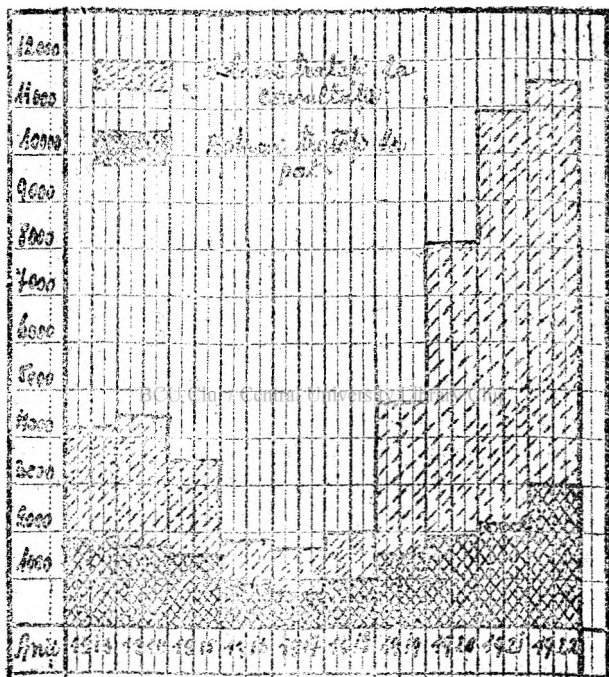
După datele publicate de D-l *Dr. Bordea*, șeful serviciului sanitar civil al țării, s'au prezentat la spitalele civile din țară cam 66.971 de bolnavi de trachom în anii 1913—1922.

Această cifră, foarte mare, vorbește mult. Știm cât de greu se hotărăște românul, țăran sau orășean, să vină la spital; trebuie „să-i ajungă cuțitul la os“, cum zice el, să-și dea seama că e grav bolnav și să ceară ajutorul medicului la spital. Am putea deci considera pe cei 66.971 de trachomatoși, din statistica de mai sus, ca fiind gravi toți; iată deci un număr înspăimântător de mare de candidați la orbire.

Dintre cei amintiți mai sus vre-o 28.000 erau basarabeni, prezentați la spitalele din această regiune. Se vede deci numai din această cifră că Basarabia e cea mai grav contaminată dintre toate regiunile țării. Asupra acestui lucru vom mai reveni; acum să continuăm să mai dăm date care să ne apropie mai mult de numărul ade-vărat al bolnavilor din țară.

Am amintit numărul bolnavilor ce s'au prezentat la spitalele civile ale țării, să vedem acum câți bolnavi de trachom a avut armata,

După socotelile făcute la infirmeria de ochi „Frumoasa“, din Iași, între anii 1913—1922, s'au perindat prin această infermerie 24.583 de

Graticul bolnavilor de conjunctivită granuloasă tratați în spitalele civile din România în anii 1913—1915.
(După datele Direcțiunii Generale a Serviciului Sanitar).

trachomatoși, dintre cari 1297 au trebuit să fie reformați, pentru că erau aproape orbi.

Ca să ne dăm seama și mai bine de marea

număr de bolnavi de azi, e deajuns să amintim că după socotelile făcute de d-l *General Dr. Antoniu*, fostul șef al serviciului sanitar militar, numai în anul 1921 au fost 10.288 de cazuri noi de trachom în armată.

Numărul mare pe care ni-l dau statisticele militare e cel adevărat. În armată fiecare soldat e examinat, în cât se știe în fiecare an adevăratul număr al bolnavilor, pe când din populația civilă nu putem ști decât pe cei ce declară singuri că sunt bolnavi.

Domnii *Dr. Virgil și Maria Popovici*, foști asistenți ai Clinicei de ochi din Cluj, după lungi cercetări statistice, au ajuns la cifra de 85.000 de bolnavi de trachom pentru anul 1920, în toată țara, ceea ce ar însemna că la fiecare mie de locuitori ar fi bolnavi 4.7 oameni. Din acest număr de bolnavi 78 la sută sunt militari și restul de 22 la sută sunt civili. Și să se țină seama de faptul că n'au adunat decât numărul bolnavilor îngrijiți în spitalele militare și civile dela orașe, fără să socotească și numărul celor din spitalele rurale.

Am amintit mai înainte că din toate statisticele rezultă că în Basarabia sunt cei mai mulți bolnavi de trachom. După datele adunate de D-l Lt. Colonel *Dr. Dinulescu*, cel dintâi medic care a început lupta serioasă în Basarabia contra trachomului, în anii 1918—1923 s'au perindat la consultațiile spitalului pe care-l conducea, în

Chişinău, 15.000 de bolnavi. După cele ce spune şi D-sa şi ceilalţi medici oficiali din Basarabia, civili şi militari, această provincie e grav contaminată. Cea mai mare parte dintre bolnavii amintiţi de statistica de mai sus erau evrei refugiaţi din Rusa. Numărul acestora, considerabil de mare, contribuie şi azi la infectarea locuitorilor din Basarabia, şi cu tot felul de boli, şi mai ales cu trachom.

Din puţinele date statistice de mai sus îşi poate oricine da seama de marele pericol pe care-l prezintă trachomul. Ţara e contaminată dela un cap la celalt de trachom, care dă în fiecare an un număr de orbi aşa de mare cât nu-şi închipue nimeni.

In cele ce urmează vom descrie, cât mai pe scurt şi pe înţelesul tuturor, cum orbesc bolnavii de trachom.

Cum se cunoaşte trachomul.

De cele mai multe ori bolnavul de trachom trece drept un om sănătos pe care nimeni nu l'ar bănuî că este suferind. Aceasta se petrece mai cu seamă la începutul boalei.

Cam la 2—3 săptămâni de când microbul a ajuns la ochi, dela data molipsirei, prin urmare, boala începe să se desvolte la conjunctiva superioară. Această piele foarte subţire şi delicată, care căptuşeşte pleoapele este cea dintâi atinsă de trachom. Dacă boala e la început de tot con-

junctiva este foarte puțin roșiatică și are, cam la mijlocul ei, o ridicătură mică, moale la pi-

Fig. 1 -- Cum se întoarce pleoapa unui om. ca să vedem dacă e bolnav de conjunctivită granuloasă.

păit ca o piftie. Dacă boala s'a mai învechit, în locul acestei ridicături observăm mici grăunțe, sau granulații (de unde vine și numele boalei de

conjunctivită granuloasă cât boabele de nisip, așezate unele lângă altele în formă de șirag și care înlocuiesc acea ridicătură. Aceste granulații sunt micile cuiburi ale microbilor boalei. Observăm în acelaș timp, bine înțeles după ce am întors pleoapa pe dos, vase mici de sânge, care pornesc dela șiragul de grăunțe în toate părțile conjunctivei și ceva mai târziu se văd și granulații rari dealungul acestor vase. Astfel se răspândește boala pe întreaga suprafață a conjunctivei. La un moment dat granulațiile sunt foarte numeroase și răspândite fără nici o ordine, luând înfățișarea unor icre de pește întinse pe conjunctivă.

Indată ce toată conjunctiva care căptușește pleoapele, sau palpebrala, s'a acoperit de granulații, ele trec mai departe la conjunctiva care acopere albul ochiului, zisă și conjunctiva bulbară. Uneori boala ajunge aci înainte chiar de a se răspândi peste întreaga conjunctivă palpebrală.

Indată ce boala a ajuns în stadiul înaintat, de care am vorbit mai sus, bolnavul începe să simtă o jenă mai ales la lumină mare. Lacrimile se produc în cantitate mare și din acest motiv o parte din ele se scurg pe obraz. Lăcrămarea este mai pronunțată la schimbările de temperatură și la lumina prea mare. Dacă bolnavul stă în murdărie și în praf și nu se curăță la vreme, lacrimile iau o culoare gălbue, se opresc la mar-

ginea pleoapelor și fac să se lipească ochii bolnavu'ui, dând cceace în popor se cheamă „rđor.“

Fig. 2 — Conjunctiva unui bolnav de trachom este acoperită de grăunte foarte multe și mici.

Dar boala nu se oprește aci; ea pătrunde în adâncimea pleoapelor, cu timpul, îngroșându-le

și făcându-le greoaie; din această cauză bolnavul ia înfățișarea unui somnoros.

Granulațiile se acopăr mai târziu de vase de sânge, se măresc și conjunctiva pare acoperită cu muguri cărnoși.

În cele din urmă trachomul ajunge dela conjunctivă bulbară la corneea (lumina ochiului). Acesta este sfârșitul oricărui trachom neîngrijit la vreme și deci mai trist în acelaș timp. Vasele de sânge de pe conjunctiva bulbară trece pe corneea și o acopăr sub forma unei rețele fine. De obicei acest trachom al corneei începe de sus în jos în cât jumătatea de sus a corneei, este cea dintâi îmbolnăvită. Vederea începe să descrească și când corneea a fost complet acoperită, bolnavul nu mai vede deloc, e un infirm.

Trachomul acesta al corneei dispăre complet uneori dacă bolnavul este sub îngrijirea unui medic, dar în cea mai mare parte din cazuri lasă pete albe pe corneea (albeața).

Dar suferințele bolnavului nu se opresc aici: pleoapele se îngroașă, devin mai tari și nu se mai pot mișca cu ușurința de până aci. Marginea pleoapelor se îndreaptă înăuntru și genele rod corneea. Atunci se produc ulcerații (răni) pe corneea, ea se poate rupe și ochiul se scurge tot printr'o asemenea ruptură. În cazul cel mai bun, când ulcerația se vindecă, în urma tratamentului medical, ochiul nu se scurge, dar rămâne cu albeață.

Tot din cauza trachomului, care îngroașă con-

junctionele și măbușe glandele cari produc lacrimi, ochii rămân neumeziți și această uscăciune a ochilor e un chin pentru bolnavi; ea durează cât va trăi și bolnavul.

Iată pe scurt tristul sfârșit la care duce boala, sau mai bine zis negliobia omenească. Dacă ar fi întipărit în mintea fiecăruia dintre noi că trebuie să ne căutăm cu medic, nu cu babe și descântece, când ne-am îmbolnăvit, de multe nenorociri ar scăpa omul.

Cum putem vindeca trachomul și cum ne putem păzi de această boală.

Din cele câteva cifre amintite mai înainte își poate oricine da seama că bolnavii de trachom sunt foarte mulți în țară. Ar urma, cum e firesc, să avem și spitale multe pentru îngrijirea lor, dar acestea ne lipsește aproape complet. Cele câteva spitale de trachomatoși din țară sunt neîncăpătoare pentru bolnavii cari cer ajutor. Trachomul este o boală căreia îi trebuie timp îndelungat ca să se vindice, mai ales la cel la care s'a învechit, prin urmare ar trebui să avem spitale numeroase ca să putem adăposti acest mare număr de bolnavi.

Singură armata s'a organizat așa de bine că poate îngriji toți bolnavii, ori câți ar fi de mulți. Ea are azi mai multe infirmerii de ochi, unele înființate de mai multe zeci de ani, în cari se îngrijesc numai bolnavi de trachom, așa în cât nici

un soldat nu părăsește armata atins de aceeași boală. Dacă ar face acest lucru și autoritățile civile ar fi ușor de oprit întinderea boalei, dar

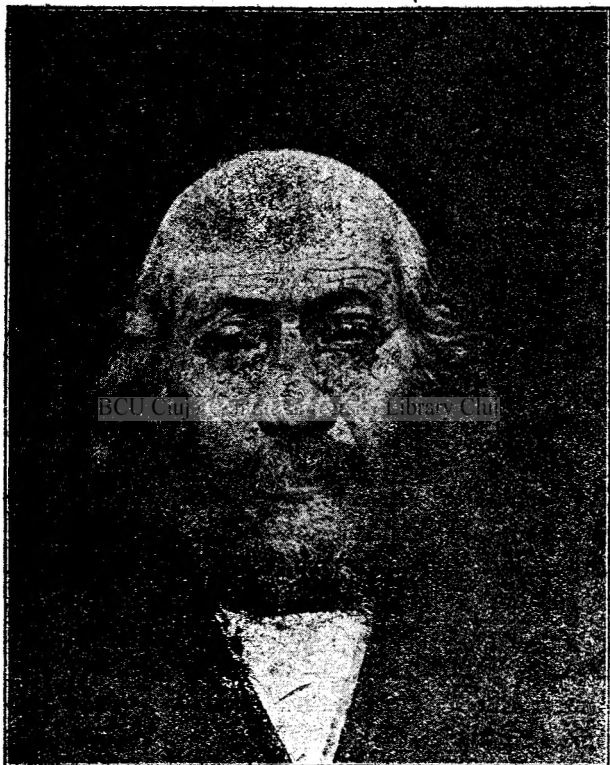

Fig. 3 — Un bolnav de trachom înainte de operație .

- ele n'au decât puține spitale unde se pot adăposti bolnavii, într'un număr foarte restrâns.

In Basarabia unde boala a existat totdeauna

și unde azi e înspăimântător de răspândită, n'a fost niciodată vreun spital pentru îngrijirea trac-

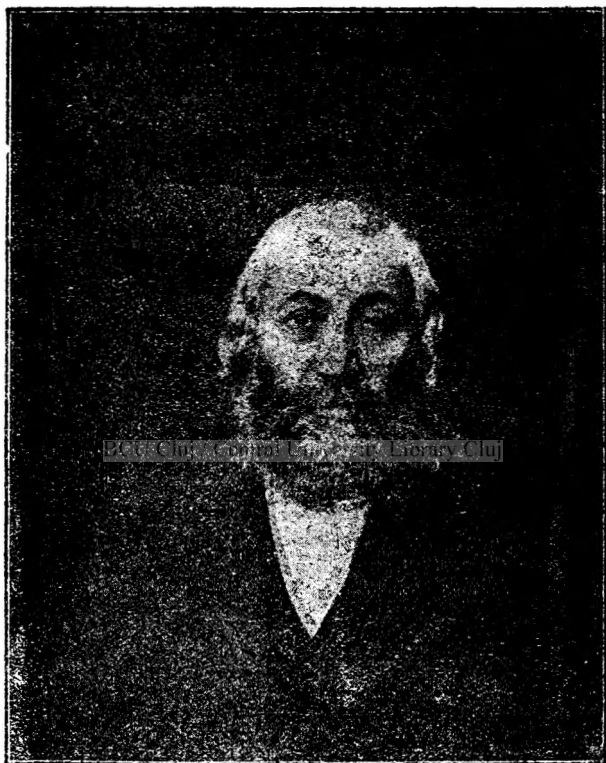

Fig. 4. — Acelaș bolnav ca în fig. 3, după operație.

hoanului. Cel dintâi înființat în acest scop e cel organizat de d-l Lt.-Colonel Dr. Dinulescu la Chișinău, pentru armată, și în care a primit să

îngrijească și civili. Câtă nepăsare de sănătatea publicului a fost în această provincie pe vremea rușilor!

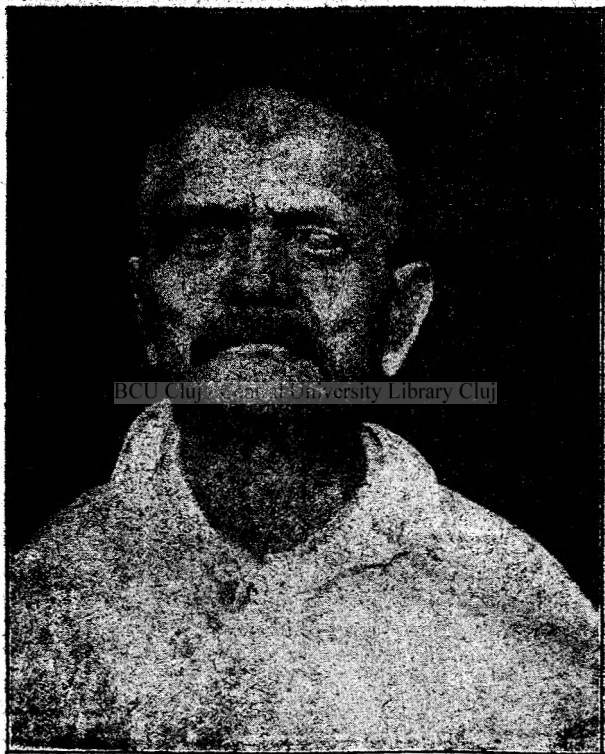

Fig. 5. — Un orb din cauza conjunctivitei granuloase.

Pentru o populație de peste 4 milioane de locuitori, cât are Basarabia, n'a existat niciodată vreun spital unde să se poată îngriji bolnavii

de trachom, cari au fost totdeauna destul de numeroși.

O deosebită grijă pentru combaterea trachomului o are azi, în afară de armată, Societatea Ocrotirea orfanilor din război. Conducătorii ei s-au dat seama dela început de pericolul acestei boli și au înființat spitale în toate locurile unde a fost nevoie. E deajuns să amintim spitalele din Cluj și Craiova ale acestei societăți, care sunt model de organizare a luptei contra trachomului. Datorită acestei organizații nici un orfan de război nu poate să fie în pericol azi, pentru că îndată ce s'a îmbolnăvit e dat în grija medicului specialist, care oprește boala la timp.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Fapta acestei Societăți poate fi luată de model și ar trebui urmată și de alte autorități, mai ales de cele școlare, care ar trebui făcute răspunzătoare de sănătatea copiilor.

Germenul acestei boli se ia dela om la om, cum am mai spus; cel bolnav ștergându-se la ochi toată ziua rămâne cu germenul boalei pe mână și-l lasă pe orice obiect cu care vine în atingere. Boala dând mâncărime și usturime de ochi, bolnavii se șterg sau se freacă la ochi toată vremea și astfel răspândesc boala în jurul lor. Rămâne deci stabilit că ori de câte ori observăm că ne lăcrămează ochii prea mult, că ni se fac urdori dimineața, ne sunt ochii roși, sau ne supără lumina, dacă ne uităm la ea, trebuie să bănuim că suntem bolnavi de trachom și să ne pre-

zentăm la medic. Această boală nu se poate vindeca decât dacă o îngrijește un medic, de aceea nu vom vorbi nimic despre modul cum se tratează. - Orice întârziere face ca boala să prindă rădăcini și mai adânci și de multe ori nici medicul nu mai are ce-i face.

Trachomul se arată de obicei în casele unde sunt mulți oameni, în cazărmi, internate, fabrici, etc. Pentru înlăturarea acestui pericol trebuie luate măsuri, dintre cari vom aminti pe cele mai importante.

Orice om trebuie să-și aibă ștergarul lui, cu care își șterge fața și care nu va fi folosit de nimeni. Acest ștergar trebuie întreținut curat totdeauna.

Perna și batista trebuie întrebuințate numai de stăpânul lor, în școli și orfelinate mai ales, și totdeauna întreținute în cea mai perfectă curățenie.

Ori de câte ori venim acasă, dela lucru, să ne spălăm mâinile și în nici un caz să nu ducem mâna murdară la ochi. Stăpânii fabricelor să-și angajeze medici oculiști, care să controleze ochii tuturor lucrătorilor săptămânal, și pe cei găsiți bolnavi să-i izoleze în infirmerii și să-i trateze.

Să se facă un control serios al elevilor de școală, și cei găsiți bolnavi să nu fie primiți la curs decât după ce se vor însănătoși.

Să se cerceteze personalul tuturor hașurilor, hotelurilor și restaurantelor și să se izoleze cei bolnavi, cari pot răspândi boala la toată lumea ce vine în aceste localuri.

Toate oficiile publice să ia măsuri ca curăţenia localurilor să nu se facă decât după ce s'a stropit bine cu apă pe jos, sau să se şteargă scândurile cu cârpă umedă. Clanţele uşilor, ale closețelor, să fie spălate zilnic cu apă și săpun, căci sunt un mijloc sigur de răspândire a boalei; tot mobilierul să fie şters numai cu cârpe umede.

Să se cerceteze toţi străinii câţi vin în ţară și să nu dea voie nici unui bolnav de trachom să se stabilească la noi. Dacă fiecare ar ști că nu este primit bolnav în ţară s'ar îngriji și s'ar vindeca înainte de a trece hotarele. Această măsură s'a luat de mai multă vreme de alte țări civilizate și a dat bune rezultate. O mare parte din populația refugiată din Rusia în Basarabia și care vrea să treacă în America, s'a prezentat la spitalele noastre să-și trateze boala cu care venise din Rusia, pentru că nu erau primiți în America.

Acest motiv i-a făcut pe mulți să-și îngrijească boala chiar dacă au rămas în țară.

În sfârșit, pentru ca măsurile anunțate mai sus să poată fi aplicate, trebuie ca și Statul să construiască mai multe spitale noi de trachomatoși și ca în toate spitalele, dela oraș sau dela sate, să se creeze câte o secție de trachomatoși.

Dacă și statul și noi toți vom da mai multă atenție acestei importante chestiuni, se va putea limita și chiar înlătura pericolul acestei boli, altfel cu siguranță că în câțiva ani va lua caracterul unei mari nenorociri pentru populația țării noastre, atât de încercată de multe alte boale.

Cum să ne îngrijim ochii sănătoși.

Vederea este unul din cele mai scumpe daruri din câte ne-a dat natura. Noi nu ne dăm seama îndeajuns cât prețuiesc ochii, pentru că ne-am deprins să vedem de când ne-am născut, așa în cât nu putem prețui îndeajuns acest dar dumnezeesc. Numai cei ce au avut nenorocul să-și piardă vederea știu cât de greu e viața fără să vezi ce este în jurul tău, fără să poți să te bucuri și tu de lumina zilei și a soarelui, care se revarsă din belsug peste întreg cuprinsul acoperit de vietăți. Cel ce nu-și poate da seama de rodul muncii omului, căci nu vede, e în adevăr cea mai nenorocită ființă, căci nu poate fi nefericire mai mare decât să nu poți să vezi ce produce omul în munca lui cea grea de toate zilele.

Să privim pe cei ce au avut nenorocirea să piardă un ochiu, să-i urmărim la lucru și vom vedea câtă grijă pun să nu-și lovească ochiul cel sănătos, să-l pună la adăpost. Ei și-au dat seama de valoarea adevărată a acestor prețioase organe și știu să prețuiască și să îngrijească ochiul ce le-a mai rămas sănătos.

În viața de toate zilele, nimeni nu ne învață cum să ne îngrijim ochii, pentru că se pare că nu trebuie să le dăm nici o îngrijire specială. În școală un singur cuvânt nu ni se spune despre îngrijirea ochilor, căci se presupune că fiecare școlar știe să și-i apere, și cu toate acestea aci

e locul unde ar trebui să se dea cât mai multă învățătură. Pe lucrător nu-l învață nimeni ca să-și pună ochii la rădăpost în fabrică, pe plugar n'are cine să-l învețe nu să-și îngrijească ochii, ci nici ca să se ducă la medic, când vede că boala îi pune în pericol vederea.

Rezultatul acestei neștiințe în care trăim, în această privință, este că numărul orbilor se mărește pe zi ce trece, numărul muncitorilor care să ajute la ridicarea Neamului se micșorează, iar pentru țară se măresc nevoile și grijile pe care trebuie să le aibă pentru acești desmoșteniți ai soartei.

Cum vedem, nimeni nu e de vină că răul se întinde, și cu toate acestea noi toți suntem vinovați.

Învățații nu se îngrijesc îndeajuns să dea sfaturi, pe toate căile ce le sunt la îndemână, celor ce n'au avut norocul să se împărtășească și ei din bunurile învățăturii, iar cei mulți sunt de vină că nu ascultă tot ce i se spune și nu dau ascultare cărților în cari li se dau sfaturi folosite.

Ochiul este una din părțile corpului cele mai expuse la loviri și la îmbolnăviri. Tocmai în vremea când muncim, când se cere mai multă atenție deci, suntem în pericol de a ne lovi, căci nu numai că ochiul nu este acoperit cu nimic, dar atunci trebuie să funcționeze mai bine. Dacă natura nu l'a lăsat să fie învelit și apărat ca restul corpului, trebuie să ne îngrijim noi să-l

apărăm de orice i-ar pune în pericol buna lui funcționare.

Prin ochi, ca și prin gură, prin nas și mai mult ca prin piele, intră boalele în corpul nostru. Deci după cum ne îngrijim gura, o spălăm și o curățăm, și cum ne îngrijim, și cum ne îngrijim nasul să fie curat, tot așa trebuie să apărăm ochii de orice murdărie. Astfel vom îndepărta microbii diferitelor boale de a veni și a se însămânța pe doșul pleoapelor, pe conjunctivă, care este poarta de intrare a boalelor în corp.

Și nu trebuie să-i dăm îngrijiri speciale ochiului ci să facem și pentru el același lucru pe care îl facem și pentru restul corpului. Trebuie să-l spălăm cu apă și săpun pe dinafară, ca să ridicăm praful ce se așează pe sprâncene și pe gene, și în care se găsește sămânța tuturor boalelor.

În fiecare zi odată cel puțin, dimineața, trebuie să ne spălăm fața și ochii cu săpun. E greșită părerea celor ce fug de săpun pentru motivul că ustură ochii și slăbește vederea. Apa cu săpun nu numai că nu este vătămătoare, dar este chiar trebuincioasă, pentru că numai așa se pot curăța ochii și vecinătatea lor. Dacă am fost pe un drum prăfuit, dacă am lucrat în fabrici și ateliere și ne-am umplut de praf, îndată ce ajungem acasă e bine să ne curățăm fața și ochii cu apă și săpun.

Ștergarul cu care ne ștergem pe față trebuie să fie totdeauna curat și pentru aceasta cât mai

des schimbat. Un ștergar murdar ne arată că gospodina nu se prea îngrijește de curățenia casei. El poate fi dela un timp periculos chiar, pentrucă tot ștergându-ne cu el de câte ori suntem murdari, ajunge o vreme când este un adevărat cuib de microbi.

După cum avem în buzunar o batistă să ne ștergem nasul, tot așa va trebui să avem una cu care să ne ștergem ochii. Nu vom întrebuința pentru amândouă scopurile aceeaș batistă, căci vom transporta la ochi multe boale ce locuiesc în gură și nas. Batista va fi totdeauna cât se poate de curată, căci numai așa vom ajunge să ne ținem și ochii curați. In mod obișnuit ochiul trebuie să fie curat dimineața. Dacă observăm că ne sunt pleoapele lipite când ne sculăm dimineața, sau că au un lichid gros întins dealungul marginilor, e semn că avem o boală de ochi și trebuie să alergăm la medic numai decăt.

Să nu punem niciodată medicamente în ochi fără știrea medicului, pentru că ochiul este un organ delicat, care e distrus repede de medicamentele tari. Țăranii întrebuințează o mulțime de descânțece și de ape date de babe, pentru vindecarea bolilor de ochi. Aceste descânțece sunt preparate cu apă murdară, cu fel de fel de burueni și strecurate prin cârpe murdare, așa în cât cel ce și le pune în ochi să fie sigur că și-a cumpărat nu leacuri, ci că i-a plătit babii ca să-l orbească.

Un alt obicei rău este acela de a scoate din ochi „peri răi“, cum am văzut făcându-se în multe părți. Dacă cineva simte că-l mănâncă ochii, sau că-l înghimpă, aleargă la baba satului să-i scoată perii răi. Aceasta, întorcându-i pleoapa pe dos, o apucă cu o cârpă murdară, sau cu mâneca dela cămașă, ca să nu-i alunece și cu un clește mic îi smulge fire din gene, pe care le crede ea că nu sunt bune. Iși închipue oricine ce dureri are bietul om care i-a căzut pe mână.

Sunt boale multe cari dau acea mâncărime a ochilor, dar ele se vindecă numai îngrijindu-le medicul, nu baba. Cel ce a răbdat bucuros să-i smulgă baba genele, operație foarte dureroasă, mai bine ar fi făcut de s'ar fi ostenit până la medicul cel mai apropiat de satul lui, care i-ar fi dat și leacul cel mai bun și nici nu l'ar fi chinuit atâta.

Lucrătorul din fabrici este în pericol în orice moment să-și piardă vederea, dacă nu ia măsurile trebuincioase ca să se apere de bucățelele de fer ce sar când bate cu ciocanul, de scânteele și tot felul de corpi străini cari se produc în timpul când se bat metalele tari.

Pentru ca să se pună ia adăpostul acestei primejdii lucrătorii vor trebui să poarte ochelarii așa numiți „apărători“, cari nu sunt altceva decât sticle plane, prin care vedem ca prin orice geam, dar cari vor opri orice corp străin ce vine spre ochi. Acești ochelari sunt trebuincioși mai ales celor ce cioplesc piatra și bat fierul cald.

Dacă i-a intrat cuiva un corp străin în ochi nu-i este ertat să încerce el, sau vreun tovarăș al lui, să-l scoată, pentru că atingându-se de el, sau frecându-se, corpul străin, se va înfige mai adânc în corneea și va pune vederea în pericol; numai medicul va putea să facă aceasta.

Toate obiceiurile care mai dăinuiesc încă în popor; de a pune în ochii bolnavi apă de viță de vie, ce se păstrează în sticle murdare cu anii, sau de a mulge lapte în ei, de a-i spăla cu urină, de a freca conjunctivele cu o bucată de săpun, cu sticlă pisată cu zahăr pisat și câte altele, trebuie îndepărtate.

Pentru ca să ne păstrăm vederea bună trebuie ca totdeauna când lucrăm să avem lumină bună. Aceasta este trebuincioasă mai ales celor ce citesc, scriu, desenează, sau coase lucruri migăloase. Lumina să nu fie nici prea tare, nici prea slabă; și aici e bine de urmat calea de mijloc. În special trebuie să avem grijă de școlari, căci ei trebuie să scrie temele și să-și învețe lecțiile în timpul nopții, de oarece ziua sunt la școală. Dacă lumina e mică ei se vor sili neconștient să fixeze literile slab luminate, vor obosi, se vor pleca prea mult peste carte, ca să vadă literile mai bine și în modul acesta li se va micșora vederea din zi în zi.

Lumina cea mai bună la care citim, fără să obosim, trebuie să vină dela o lampă pusă pe masa de lucru și să vină din spre stânga noastră.

Lumina ce vine de deasupra capului nu e bună, pentru că nu luminează îndeajuns literile de cele mai multe ori și are și partea rea că nu putem face singuri umbră cu capul. Casele rău luminate sunt rele nu numai pentru ochi, dar și pentru sănătate, pentru că boala se încuibă totdeauna unde nu este lumină.

Iată deci, pe scurt, o mulțime de rele, pe care trebuie să le înlăturăm dacă vrem să avem ochii sănătoși.

TOT IN BIBLIOTECA

CUNOȘTINȚI FOLOSITOARE

se mai găsesc și alte cărțuții
de acelaș autor și anume :

Cum vedem (Seria A. No. 17)

Cum orbim (Seria B. No. 23)

FIECARE CARȚULIE ARE PREȚ DE 4 LEI

CUPRINSUL

	<u>Pagina</u>
Conjunctivita granuloasă	3
Cât este de răspândit Trachomul în România .	8
Cum se cunoaște trachomul	12
Cum putem vindeca trachomul și cum ne putem păzi de această boală	17
Cum să îngrijim ochii sănătoși	24

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Răspândiți :

CALENDARUL GOSPODARIILOR **pe anul 1926**

Intocmit de I. SIMIONESCU

Profesor la Universitatea din Iași.

Apare de 6 ani și a ajuns nelipsit din casa fiecărui gospodar, unde se află măcar un copil care să-l citească cu glas tare. Cuprinde sărbătorile, vremea, zodiacul, dar și multe istorioare ori sfaturi folositoare.

**Cel ce vor să-l albă să se grăbească să-l
cumpere din vreme.**

ALTE CARȚULII DIN CUNOȘȚINȚE FOLOSITOARE

care cuprind cunoștinți despre bolile cele
mai răspândite sau sfaturi pentru cu-
noașterea trupului și păstrarea sănătății :

SERIA A.

Diabetul, Ingrășarea și gălbinarea, de Dr. Căhă-
nescu (No. 5).

Cum vedem, de Dr. I. Glavan (No. 17).

Bacteriile folositoare, de Dr. Popu-Câmpeanu (No 23).

SERIA B.

Despre scarlatină, de Dr. I. Gheorghiu (No. 3)

Sifilisul, de Dr. E. Gheorghiu (No. 8).

Oștica sau tuberculoza, de Dr. E. Gheorghiu (No. 13).

Pelagra, de Prof. V. Babeș (No. 14).

Lehuzia, de Dr. E. Gheorghiu (No. 21).

Cum orbim, de Dr. I. Glăvan (No. 23).

Doctorul în casă, de Dr. O. Apostol (No. 26).

Cum trebuie să ne hrănim, de E. Severin (No. 27).

Beția, de Dr. E. Gheorghiu (No. 29).

Mama și Copilul, de Dr. M. Monicalide (No. 33).

Indrumări spre sănătate, de Dr. I. Bordea (No 34).

Despre hrană, de Dr. I. Bordea (No. 35).

Conjunctivita granuloasă, de Dr. I. Glăvan (No. 44).

FIECARE CARȚULIE NU COSTA DECÂT 4 LEI

Să se ceară la orice librărie ori dela

„CARTEA ROMÂNEASCA”

BUCLUREȘTI — B-d. ACADEMIEI No 3.

Seria B. „Sfaturi pentru gospodari“.

- Nr. 1. Ingrijirea păsărilor de Prof. C. Motaș.
„ 2. Despre tovarăși de Preot C. Dron,
„ 3. Despre scarlatină de Dr. I. Gheorghiu,
„ 4. Livada din sâmburi de G. Gheorghiu,
„ 5. In jurul casei de M. Lupescu.
„ 6. Casa de I. Simionescu,
„ 7. Morcovul și alte legume de P. Roziade.
„ 8. Sifilisul de Dr. E. Gheorghiu.
„ 9. Temeiul îmbunătățirii vitelor de Th. Chițoi,
„ 10. Votul obștesc de A. Gorovei.
„ 11. Creșterea porcilor de C. Oescu.
„ 12. Viermii de mătasă de T. A. Bădărau.
„ 13. Oftica sau tuberculoza de Dr. E. Gheorghiu.
„ 14. Pelagra de Prof. V. Babeș.
„ 15. Alegerea semințelor de C. Lacrițianu,
„ 16. Creșterea păsărilor de Prof. C. Motaș.
„ 17. Rătăcirile bolșeviste de Maior I. Mihai.
„ 18. O stupină dintr'un roiu de N. Nicolaescu
„ 19. Cum se întemeiază o vie de D. M. Cădere
„ 20. Răsădița și Plantele din răsad de V. Sădoveanu.
„ 21. Lehuzia de dr. E. Gheorghiu.
„ 22. Meșteșugul vopsitului cu burueni de Art. Gorovei.
„ 23. Cum orbim de I. Glăvan.
„ 24. Păstrarea carnei de porc de G. Gheorghiu
„ 25. Calul de Prof. E. Udrișchi.
„ 26. Doctorul în casă de Dr. O. Apostol.
„ 27. Cum trebuie să ne hrănim de E. Severin.
„ 28. Lămurirea legii dărilor de Iulia Pascu.
„ 29. Beția de Dr. Emil Gheorghiu.
„ 30. Lămurirea Constituției de Ariur Gorovei.
„ 31. Boale parazitare la animale, cari trec la om de C. Motaș.
„ 32. Folosințe nesocotite în gospodărie de I. Simionescu.
„ 33. Mama și copilul, de Dr. M. Manicatiu.
„ 34. Indrumări spre sănătate, de Dr. I. Bordea.
„ 35. Despre hrană, de Dr. I. Bordea.
„ 36. Omul și societatea de Al. Giuglea.
„ 37. Bucătăria sâtenel de Maria Col. Dobrescu.
„ 38. Sfecla de zahăr de C. Lacrițianu.
„ 39. Ingrășarea pământului de I. M. Dobrescu.
„ 40. Friguri de baltă de T. Dumitrescu.
„ 41. Baoul de A. Giuglea.

- No. 42. Sfaturi practice de *Ing. A. Schorr.*
 „ 43. Lămurirea calendarului de *A. Giuglea.*
 „ 44. Conjunctivita granuloasă de *Dr. I. Glăvan.*

Seria C. „Din lumea largă“.

- No. 1. Ucraina de *G. Năstase*
 „ 2. Cehoslovacia de *I. Simionescu.*
 „ 3. Munții Apuseni de *M. David.*
 „ 4. Finlanda de *I. Simionescu.*
 „ 5. Bucovina de *I. Simionescu.*
 „ 6. Basarabia de *G. Năstase.*
 „ 7. Dobrogea de *C. Brătescu.*
 „ 8. În spre polul sud de *I. Simionescu.*
 „ 9. Olanda de *Ap. D. Culea.*
 „ 10. Viața în adâncul mărilor de *C. Motaș.*
 „ 11-12. A. Șaguna de *I. Lupas*
 „ 13. Către Everest de *I. Simionescu*
 „ 14. Românii de peste Nistru de *V. Harea.*
 „ 15. Ardealul de *I. Simionescu.*
 „ 16. Lituania de *G. Năstase*
 „ 17. Câmpia Transilvaniei de *Ion Pop-Câmpianu.*
 „ 18. Moldova de *I. Simionescu.*
 „ 19. Românii din Ungaria de *I. Georgescu.*
 „ 20. Jud Turda-Arieș de *I. Mureșeanu.*
 „ 21. Țara Hategului de *Gavril Todica.*
 „ 21. Sp. C. Haret de *I. Simionescu.*
 „ 23. Danemarca de *Magda D. Nicolaescu.*
 „ 24. N. Mișescu în China de *I. Simionescu.*
 „ 25. Cetățile Moldovenesti de pe Nistru de *Ap. C. Culea.*

Seria D. „Știință aplicată“.

- No 1. Fabricarea săpunului de *A. Schorr.*
 „ 2. Motorul Diesel de *Ing. Casetti.*
 „ 3. Industria parfamului de *E. Severin.*
 „ 4-5. Aerul lichid de *Ilie Matei.*
 „ 6. Industria azotului de *L. Caton.*
 „ 7-9. Locomotiva de *Ing. Casetti.*
 „ 10. Aeroplanul de *Dr. V. Anastasiu.*
 „ 11. Baloane și dirijabile de *C. Mihăilescu.*
 „ 12. Betonul armat de *Ing. N. Ganea.*
 „ 13. Gări și trenuri de *G. Siadbei.*
 „ 14. Soneria electrică de *St. C. Ionescu.*

Au apărut :

I. SIMIONESCU
OAMENII ALEȘI — I. STRAINII
 EDIȚIA III. LEI 40.

I. SIMIONESCU
ORAȘE DIN ROMÂNIA
 Volum cu 62 ilustrații — 90 lei.